

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького
Хіміко-біологічний факультет
Кафедра органічної і біологічної хімії

Назва курсу	Охорона праці з безпекою життєдіяльності
Викладач	Доцент Дюжикова Т.М.
Профайл викладача	http://hb.mdpu.org.ua/kafedra-orginichnoyi-i-biologichnoyi-himiyi/dyuzhykova-tetyana-mykolayivna/
Контактний тел.	(0619) – 44-80-34
E-mail:	Dyuzhikova1970@gmail.com
Консультації	Онлайн-консультації: - обговорення питань трудового законодавства - складання інструкцій з охорони праці для навчальних кабінетів ЗСО Індивідуальні консультації: - розрахунки робочих місць навчальних і робочих приміщень, приміщень позашкільних і дошкільних закладів

1. Коротка анотація до курсу

Необхідність підвищення рівня безпечних умов праці, навчання і виховання в сучасному освітньому процесі зумовлена особливою турботою про збереження життя й здоров'я підростаючого покоління та працюючих. Здобувачі освіти вищих педагогічних закладів – майбутні філологи повинні досконало орієнтуватися в загальних і окремих питаннях організації безпечної роботи. Модуль 2 „Основи охорони праці” дає студентам основні поняття про охорону праці та її складові частини: основи трудового законодавства, правила безпеки, гігієну праці і навчання, пожежну безпеку.

Місце дисципліни в освітній програмі – обов'язкова, нормативна.

2. Мета та завдання курсу

Предметом вивчення модулю 2 „Основи охорони праці” є система заходів та засобів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини у процесі праці.

Метою дисципліни є формування у здобувачів вищої освіти знань, умінь і компетенцій для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці, формування відповідальності за особисту і колективну безпеку, усвідомлення необхідного виконання заходів безпеки, оволодіння навичками безпечної роботи і навчання.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Охорона праці в галузі» є:

- набуття студентами стійких сучасних знань з теорії охорони праці;
- знати законодавчі та нормативно-правові документи з безпеки праці та охорони здоров'я на робочому місці для успішного виконання виробничих та управлінських функцій;
- формування умінь самостійно аналізувати умови праці та стан охорони праці у закладах освіти;
- навчитись розробляти й упроваджувати заходи для збереження здоров'я та працездатності працівників у конкретних виробничих умовах;
- формування інтегрованої здатності використовувати набуті компетентності для оздоровлення умов праці на робочому місці з метою збереження здоров'я і працездатності працівників під час професійної діяльності;
- вміння організувати діяльність трудового колективу з обов'язковим врахуванням вимог охорони праці та здоров'я працівників, забезпечивши раціональний розподіл обов'язків і повноважень з вирішення питань безпеки праці та постійний контроль за їхнім виконанням;
- вміння організувати вивчення професійних (виробничих) ризиків та забезпечити підготовку адекватних заходів щодо їхнього зниження шляхом впровадження досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду;
- вміння здійснювати збір, обробку, аналіз і систематизацію наукових результатів при дослідженні складних об'єктів.

3. Формат курсу (організація навчання)

Формат курсу: Очний (offline) у вигляді лекційних, практичних занять та самостійної роботи. Змішаний (blended) через систему Центру освітніх дистанційних технологій МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Лекційний курс розкриває теоретичні питання основ трудового законодавства, організацію роботи з охорони праці адміністрацією закладів і підприємств, методи пропаганди безпечного навчання і праці, розслідування нещасних випадків, основи пожежної безпеки.

Практичні заняття передбачають:

1. Ознайомлення з умовами прийняття на роботу і звільнення відповідно до трудового законодавства.
2. Визначення умов підписання трудових договорів і контрактів. Складання посадових інструкцій.

3. Види відповідальності за порушення законодавства з охорони праці.
4. Вивчення форм і методів організації безпечного навчання в закладах освіти та безпечної праці на підприємствах і в організаціях.
5. Складання програм і проведення інструктажів із правил безпеки.

Самостійна робота передбачає вивчення окремих питань програми, а саме: охорону праці жінок і неповнолітніх, Держнагляд і громадський контроль за станом охорони праці в закладах і на підприємствах, планування роботи з охорони праці, пропаганду безпечної роботи і навчання.

4. Компетентності та результати навчання, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти:

(ЗК2). Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

(ЗК11). Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Програмні результати навчання:

(ПРН2). Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

(ПРН3). Організувати процес свого навчання й самоосвіти.

5. Обсяг Модуль 2

Вид заняття	Лекції	Практичні	Самостійна робота	Всього
Кількість годин	14	12	64	90

6. Ознаки курсу

Рік викладання	семестр	спеціальність	Курс, (рік навчання)	Нормативний \вибірковий
2021-2022	8	035 ОП Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська	4	нормативний

7. Технічне і програмне забезпечення.

Аудиторія, оснащена мультимедійним обладнанням; презентації, 3Dпрезентації, відеофільми.

8. Політика курсу.

Політика академічної поведінки та етики:

- Відвідування лекційних занять і опрацювання їх матеріалів.
- Дотримання студентами правил безпеки.
- Дотримання студентами академічної доброчесності.
- Етична поведінка студентів.
- Виконання завдань практичних занять і опрацювання питань самостійної роботи.
- Виконання контрольних-модульних завдань.

9. Схема модуля

Тиж./ дата/ год.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)/ Формат	Матеріали	Література. Ресурси в Інтернеті.	Завдання, год
Тиж. 1 1 акад. год.	Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці. 1. Вступ. Загальні питання з охорони праці. 2. Основи трудового законодавства. 3. Правова форма праці.	Лекція	Презентація. Internet – ресурси,.	[1] с. 7-12, [2] с. 5-9	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua
Тиж. 1 1 акад. год	Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці. 1. Держнагляд і громадський контроль. 2. Система стандартів безпеки праці. 3. Види відповідальності за порушення трудового законодавства	Лекція	Презентація. Internet – ресурси,.	[1] с. 14-25, [2] с. 12-18	Виконання завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми.

<p>Тиж. 2 1 акад. год.</p>	<p>Тема 1. Правові й організаційні питання з охорони праці.. 1.Тестові завдання з лекції. 2. Складання трудового договору 3. Складання посадової інструкції.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>Презентація, відеоматеріали</p>	<p>[1] с. 25-32, [2] с. 20-25</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua</p>
<p>Тиж. 2 1 акад. год.</p>	<p>Тема 2. Держнагляд та громадський контроль за станом охорони праці. 1.Тестові завдання з лекції. 2. Складання схеми Держнагляду і громадського контролю в закладах і на підприємствах.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>1. Закон «Про охорону праці». 2. Законодавство про працю.</p>	<p>[1] с. 29-41, [2] с. 27-32</p>	<p>Виконання завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми.</p>

<p>Тиж. 3 2 акад. год.</p>	<p>Тема3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в організації.</p> <p>2. Служба охорони праці підприємства. Статус і підпорядкованість. Основні завдання, функції служби охорони праці.</p> <p>3. Обов'язки керівника закладу, підприємства з організації роботи з охорони праці.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, відеоматеріали</p>	<p>[1] с. 28-45, [2] с. 26-38</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua Виконання завдання для самостійної роботи відповідно до номеру теми</p>
<p>Тиж. 4 2 акад. год.</p>	<p>Тема3. Організація роботи з охорони праці в закладах освіти і на підприємствах.</p> <p>1. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. 2. Карта умов праці.</p> <p>3. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.</p>	<p>Практичне заняття</p>	<p>«Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань ОП та БЖД в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України»</p>	<p>[Internet – ресурси [2,3]</p>	<p>Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua Виконання завдання для самостійної роботи</p>
<p>Тиж. 5 2 акад. год.</p>	<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p>	<p>Лекція</p>	<p>Презентація, відеоматеріали</p>	<p>[1] с. 49-56 [2]</p>	<p>Опрацювання лекційного</p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Мета пропаганди безпечної роботи і навчання. 2. Навчання з питань охорони праці працівників і відповідальних осіб. 3. Види інструктажів. Порядок проведення. 4. Порядок розслідування нещасних випадків. 		.	с. 40-47	матеріалу Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua Виконання завдання для самос-тійної роботи
Тиж. 6 2 акад. год.	<p>Тема 4. Пропаганда безпечних методів роботи і навчання.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Складання програм інструктажів з охорони праці. 2. Ведення журналів реєстрації інструктажів. 3. Методи профілактики дитячого і виробничого травматизму і професійних захворювань працівників. 	Практичне заняття	Презентація.	[5,6] с. 30-38	Опрацювання лекційного матеріалу Підготовка до семінарського заняття http://www.dfn.mdpu.org.ua Виконання завдання для самос-тійної роботи

10. Система оцінювання та вимоги

Підсумковий контроль – у формі диференційованого заліку.

Система оцінювання результатів навчальних досягнень здобувачів вищої освіти на ОП ОП Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша англійська базується на «Положенні про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького» (протокол від 20.09.2019 р. № 3) і «Положенні про бально-накопичувальну систему оцінювання навчальних досягнень» (від 28.11.2017 р., протокол №7), що затверджені Вченою радою МДПУ імені Богдана Хмельницького.

Контроль за видами діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом поточного оцінювання знань (усні відповіді, тестові завдання, перевірка практичних завдань, самостійної роботи), періодичного тестового контролю або контрольних робіт за матеріалами кожного блоку. За результатами суми балів поточного оцінювання та двох

періодичних контрольних робіт (ПКР) виставляється підсумкова оцінка за національною, 100-бальною шкалами і ECTS.

Оцінювання результатів навчання здійснюється за накопичувальною системою. Максимальна кількість балів за Модуль 2 – 50 балів, а саме:

20 балів – поточний контроль на практичних заняттях;

30 балів – письмовий модуль (II контрольна точка).

Питання для самостійного вивчення окремо не оцінюються, а входять до тестових завдань, які виконують студенти на практичному занятті після кожної лекції.

Наприкінці вивчення дисципліни «Безпека життєдіяльності (Модуль 1) та основи охорони праці (Модуль 2)», студентові виставляється диференційований залік, який складається з суми 2-х модулів, кожен з яких по 50 балів. Загальна сума за дисципліну – 100 балів.

11. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

Методи контролю результатів навчання	Максимальна кількість балів та вимоги до їх накопичення
Поточний контроль (відповідь на практичному занятті)	5 балів <i>5 балів</i> – Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань по даному питанню, критичний аналіз суті. Виклад фактів, ідей в логічній послідовності, аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання, Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження. Розв'язання практичного завдання правильне, супроводжується необхідним повним поясненням і обґрунтуванням, може бути допущена арифметична помилка, яка є наслідком неуважності, і не демонструє незнання математичних законів. Відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками <i>4 бала</i> – впевнено відтворює весь матеріал, але не послідовно, не логічно. Може пов'язати теоретичні та практичні питання дисципліни, вільно відповідає на стандартні запитання, володіє навичками виконання практичних завдань, розв'язання супроводжується неповним поясненням, порушено логічно правильний ланцюг міркувань, але відповідь правильна

	<p>3 бала – засвоїв лише основний матеріал, але погано орієнтується в окремих положеннях, припускається помилок або неточностей у формулюваннях, порушує логіку та послідовність у викладенні програмного матеріалу та має складнощі при виконанні практичних завдань. Завдання розв’язане правильно, але пояснення неповне, пропущені логічні кроки, відсутня чітка відповідь</p> <p>2 бала – не володіє знаннями щодо значної частини програмного матеріалу, припускається суттєвих помилок, з великими труднощами виконує практичну роботу, при розв’язанні зроблені помилкові теоретичні пояснення, наслідком яких є частковий розв’язок</p> <p>1 бал – відсутня відповідь, розв’язання відсутнє.</p>
Поточний контроль (реферат, есе, презентація)	<p style="text-align: center;">В сумі 5 балів</p> <p>1 бал – Відповідність змісту обраній темі</p> <p>1 бал – Логічна структурованість матеріалу, ґрунтовність, повнота і критичність аналізу літератури з теми реферата</p> <p>1 бал – Успішність виконання завдання, глибина аналізу зібраного фактичного матеріалу</p> <p>1 бал – Літературне, технічне й естетичне оформлення роботи</p> <p>1 бал – Публічний захист роботи</p>
Поточний контроль (самостійні контрольні роботи)	<p style="text-align: center;">5 балів</p> <p>Розподіл балів, як за відповідь на практичному занятті</p>
Поточний контроль (підсумкове тестування)	<p style="text-align: center;">5 балів</p> <p>0,5 бала за кожну правильну відповідь на кожне з 10 тестових завдань</p>
Періодичний контроль (ПМК)	<p style="text-align: center;">30 балів</p> <p>10 балів за кожне з 2 завдань (одне – теорія, одне – практика з методичним аналізом) та 10 тестових завдань – 10 балів</p>

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за бальною шкалою	Оцінка за національною шкалою	
A	90-100	відмінно	Студент виявляє всебічні, системні й глибокі знання навчального матеріалу, здатний використовувати набуті знання та вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища й факти. Мова логічно обґрунтована і граматично правильна
B	82-89	добре	Студент виявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал, аналізувати явища й факти, робити самостійні узагальнення та висновки, правильно виконує навчальні завдання, виправляє допущені помилки, кількість яких незначна. Відповіді досить повні, логічні, з елементами самостійності, але містять деякі неточності
C	74-81		
D	64-73	задовільно	Студент виявляє наявність знань лише основного матеріалу, відповідає по суті питання і в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь не повна, нечітка, містить неточності, дає недостатньо правильні формулювання, порушує послідовність викладу матеріалу, відчуває труднощі, застосовуючи знання при рішенні практичних задач
E	60-63		
FX	0-59	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент не знає значної частини матеріалу курсу, допускає суттєві помилки при висвітленні основних питань, при формулюванні понять, на додаткові питання відповідає не по суті, не може провести зв'язок між теоретичним матеріалом і сучасною

			дійсністю, не може правильно вирішити конкретну задачу, зорієнтуватись в конкретній ситуації, робить велику кількість помилок в усній відповіді.
--	--	--	--

12. Рекомендована література

Основні законодавчі та нормативно-правові акти

1. Закон України «Про охорону праці».
2. Кодекс законів про працю України.
3. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я».
4. Закон України «Про пожежну безпеку».
5. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення».
6. Закон України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
7. Закон України «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності» від 05.04.2007р. №877 зі змінами від 03.07.2019р.
8. Постанова Кабінету Міністрів України від 17.04.2019р. № 337 «ПОРЯДОК розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».
9. Наказ МОНУ від 22.11.2017р. №1514 «Положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці та безпеки життєдіяльності в закладах, установах, організаціях, підприємствах, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки України»
10. НПАОП 0.00-4.15-98 «Положення про розробку інструкцій з охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 29.01.1998 р. № 9 зі змінами: Наказ Мінсоцполітики від 30.03.2017р. №526.
11. НПАОП 0.00-4.35-04 «Типове положення про службу охорони праці». Наказ Держнаглядохоронпраці від 15.11.2004 р. № 255.

Основна література

1. Основи охорони праці: підручник. [Ткачук К.Н., Халімовський М.О., Зацарний В.В., Зеркалов Д.В. та ін]. – К.: Основа, 2011. – 474 с. 2.2 Ткачук К. Н., Зацарний В. В., Каштанов С.Ф. та ін.
2. Основи охорони праці: підручник / М.С. Одарченко, А.М. Одарченко, В.І. Степанов, Я.М. Черненко. – Х.: Стиль-Издат, 2017. – 334с.

3. Запорожець О.І., Протоєрейський О.С., Франчук Г.М., Боровик І. М. Основи охорони праці. Підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
4. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці: Навч. посіб. – 4-те вид., допов. і перероб. – К.: Університет «Україна», 2009. – 295 с.
5. Охорона праці: навч. посіб. / З.М. Яремко, С.В. Тимошук, О.І. Третяк, Р.М. Ковтун; за ред. проф. З.М. Яремка. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. – 374 с.
6. Катренко Л.А., Кіт Ю.В., Пістун І.П. Охорона праці. Курс лекцій. Практикум: Навч. посіб. – Суми: Університетська книга, 2009. – 540 с.

Додаткова література

1. Охорона праці (Законодавство. Організація роботи): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: “Тріада плюс”, 2010. – 648 с.
2. Управління охороною праці: Навчальний посібник. – Луцьк: 2012. – 287 с. 2.6 Ткачук К.Н., Єсипенко А.С., Филипчук В.Л., Полукаров О.І. та ін.
3. Охорона праці (практикум): Навч. посіб. / За заг. ред. к.т.н., доц. І. П. Пістуна. – Львів: «Тріада плюс», 2011 – 436 с.
4. Лабораторний практикум з курсу «Основи охорони праці»/ В. В. Березуцький, Т. С. Бондаренко, Л. А. Васьковець та ін.; За ред. В. В. Березуцького. — Х.: Факт, 2005. — 348 с.

Інтернет-ресурси

1. <http://dsp.gov.ua> - Офіційний сайт Держпраці України.
2. <http://www.mon.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства освіти і науки України.
3. <https://www.dsns.gov.ua> - Офіційний сайт Міністерства надзвичайних ситуацій України.
4. <http://www.fssu.gov.ua> - Офіційний сайт Фонду соціального страхування України.
5. <http://rada.gov.ua> - Офіційний сайт Верховної Ради України.
6. <http://www.kmu.gov.ua> - Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.

Розробник: к.пед.н., доцент кафедри органічної і біологічної хімії Дюжикова Т.М.